

Årsmelding 2024 for Berg, Rokke og Asak historielag

Årsmøtet for 2024 ble holdt 15. februar på Rokke skole. Det ble vedtatt et forslag fra styret til vedtektsendring som gjelder antall medlemmer i styret, slik at det ikke lenger skal være «5 medlemmer», men «minst 5 medlemmer». To innkomne saker omhandlet behov for vedlikehold av lysanlegget på Jellhaug og reparasjon av låven på Berg bygdetun. Resultatet av valget:

Leder:	Ragnhild Løberg Stordahl	gjenvalg 1 år
Styremedlemmer:	Bjørn Brevig	gjerstod 1 år
	Egil Brekke	gjerstod 1 år
	Andreas Erichsen	gjenvalg 2 år
	Laila Torp	ny 2 år
	Yngvar Holt	gjenvalg 2 år
1. vara:	Gerd Strand	ny 1 år
2. vara:	Nils Ola Østby	ny 1 år
3. vara:	Arnstein Vold	ny 1 år
Revisorer:	Fredrik Dahl	gjenvalg 1 år
	Gyda Amundsen	gjenvalg 1 år
Valgkomite:	Jon Ole Nævra	gjerstod 1 år
	Ole Roald Amundsen	gjerstod 2 år
	Gro Bjerèn	ny 3 år

Etter årsmøtet, viste representanter fra Uddaspillet med ord og bilder hvilke planer de hadde for spelet og for det historiske markedet ved Vadet i 2024.

På første styremøte konstituerte styret seg slik:

Leder (valgt på årsmøtet): Ragnhild Løberg Stordahl

Nestleder: Egil Brekke

Kasserer: Bjørn Brevig

Sekretær: Andreas Erichsen

Styremedlemmer: Yngvar Holt og Laila Torp

Styrets arbeid

Styret har i perioden avholdt 7 styremøter og behandlet 23 ulike saker. Styremøtene har vært holdt i bryggerhuset ved Rokke skole. Flere av styremedlemmene er engasjert i lagets øvrige komiteer og grupper. Vi bruker StyreWeb for medlemsregister, utsendelser, regnskap, arkiv og hjemmeside. Vi har egen hjemmeside, og Facebook-gruppa har drøye 1600 medlemmer.

Historielaget blir invitert til å delta på årsmøter, møter med offentlige instanser og diverse annet. Representasjoner i 2024:

- Flere møter med Halden kommune og Østfoldmuseene vedr. Berg bygdetun.
- Dialogmøte med Østfoldmuseene og faglig utvalg for kulturvern i Kulturrådet.
- Østfold Energis jubileumsmarkering for Brekke kraftverk 100 år.
- Seminar om Gjellestad og Gjellestadskipet
- Østfold historielags møte for tillitsvalgte i Ørje.
- Medarrangør ved foredrag i Fredrikshalds teater om industrien i Halden.
- Fellesmøte med Kulturvernforbundet om kulturverndager i Halden.
- To møter om «Haldenserlunsj» på Halden museum.

Møter og vandringer

I februar arrangerte vi et møte om slektsforskning på Halden bibliotek sammen med Mikroklubben. Den svenske slektsgranskeren Mats Carlin holdt foredrag og svarte på spørsmål om hva vi kan lære av DNA-resultater.

Vi arrangerte årsmøtet for Østfold historielag i mars. Det ble avholdt i Kongshallene i Festningen. Magne Rannestad hadde et foredrag om festningens historie. Vi fikk positive tilbakemeldinger på det spesielle og flotte lokalet.

I mai ble vi invitert av Aremark historielag til å bli med til Bolsbota. Bolsbota ligger rett nedenfor Seterberg røs, «trekommunerøysa» der kommunegrensene for Halden, Aremark og Rakkestad møtes. For 51 år siden var det også en samling av flere historielag her, og årets vandring var ment som en gjentakelse av denne. Medlemmer fra Marker og Rakkestad var også innbudt. Bolsbota er en vannkilde, og langs kanten er det nedstukket stokker på skrå, kløvd på langs, samt noen runde stokker. På de fleste er det skåret inn personnavn eller initialer samt årstall. Vi ble fortalt at det visstnok skulle være funnet initialer og årstall her som stammer helt tilbake til 1500-tallet. Professor Arne Bugge Amundsen ved Universitet i Oslo var invitert spesielt for å fortelle om slike gamle vannkilder som Bolsbota. Han viste bl.a. til at kildene var viden kjent for å ha en helsebringende eller helbredende effekt på folk. Da gir det mening at selve navnet Bolsbota, eller «Bøllsbota» som det heter lokalt, antas å komme av ordene byll (uttalt bøll) og bot, som i bedring eller hjelp; altså «hjelp mot (verke)byller». Bolsbota har som andre vannkilder ganske sikkert også blitt besøk av pilegrimer.

Også i år ble det KulTURvandring i Halden gjennom sommeren. Vårt bidrag ble en vandring i skogen fra Isebakke, der vi bl.a. besøkte et par husmannsplasser og fikk nyte utsikten over fjorden fra et for mange nytt og ukjent utsiktspunkt. Det var Turid Dahl Olsen som var vår guide. Vi fikk også med oss kunnskap om kjente og ukjente planter.

Vi fortsatte med en årlig tilstelning som takk for alle som bidrar i historielaget, men denne gang med en annen vri. I august tok vi nemlig en båttur med «Tista» utover Ringdalsfjorden til Sponvika og tilbake. Det ble flere stopp underveis og tid til små og store historier i det flotte sensommerværet.

I november hadde vi en foredragskveld på Rokke skole. Leder i Østfold historielag, Kari Stumberg Omholt, er med i komiteen for utvandrerjubileet 2025, og fortalte om utvandring til Amerika fra Østfold. Deretter gav Bjørn Brevig oss en fascinerende familiehistorie med utgangspunkt i husmannsplassen Ørken i Berg. Det ble servert pizza og brus til de mange frammøtte.

I desember holdt vi julemøte på Rokke skole. Det ble servert tradisjonell julemiddag og det var foredrag ved Dag Friberg om Brække sluser.

«Haldenserlunsj» på Halden museum

Med mål om mye aktivitet på det nye museet, har Halden historiske Samlinger tatt initiativ til å få til korte foredrag hver fjortende tirsdag i kafeen på Halden museum. Foredrag holdes av representanter fra de lokale historielaga og andre frivillige. De besøkende får gratis inngang også til resten av museet. Som takk for at vi bidrar med foredragsholdere, kan Østfoldmuseene stille seg til disposisjon for å besøke oss på medlemsmøter. Styret ønsker å utfordre medlemmene våre til å bidra, og i høst representerte Dag Friberg oss med sitt foredrag om Brekke sluser. Denne lunsjen var meget godt besøkt, og samarbeidet fortsetter i 2025. En fin måte å gjøre laget vårt kjent på og kanskje rekruttere nye medlemmer. Meld fra til styret hvis du har noe du kan fortelle om.

Bergsokningen

Redaksjonskomiteen for årboka vår har i 2024 bestått av Solveig Mellevold, Dag Friberg, Gerd Strand og Anne Marit Thorby. Det ble også i år ei bok med spennende og interessante historier, og skal vi tro bokkomiteen, er det fortsatt nok av stoff å ta av. Lanseringsfesten for alle bidragsyterne var en velfortjent påskjønnelse. Bergsokningen selges i bokhandlere og noen lokale bedrifter og deles for øvrig ut til flere eldreinstitusjoner i vårt nærmiljø. Dessuten solgte vi bøker på julemarked i Rokke, marked på Østgård, på sensommerstevnet på Prestebakke, på Haldendagen og på Uddaspillet.

Styret har for øvrig kjøpt inn et strandflagg med logoen vår for bedre synlighet på stands. Flagget er designet av Anette Lillestrand, og hovedmotivet er Jellhaug.

Husmannsgruppa

Husmannsgruppa har i 2024 bestått av Trond Glomsrød, Jack Vegstein, Egil Brekke, Bjørn Brevig og Jan Erik Sørli. De registrerer og merker bosteder og kulturminner. Det er foreløpig flest husmannsplasser i Asak og Rokke, men det er heller ikke ferdig her. Det som merkes registreres i det nasjonale arkivet Kulturminnesøk, slik at det er tilgjengelig for allmennheten.

Fotogruppa

Jon Erling Lindquist og Jens Christian Strandos er godt i gang med arbeidet med å ta vare på bilder fra Berg gjennom å digitalisere og katalogisere dem. Bryggerhuset har vært jevnlig åpent med oppfordring til medlemmene om å komme dit med gamle bilder for skanning og forhåpentligvis publisering på sikt. Fra og med nyttår er bryggerhuset åpent den 2. mandagen i måneden.

Jellhaug

Etter noen år med forfall og vedlikeholdsbehov, fikk Jellhaugen i år ny LED-belysning. Historielaget igangsatte prosjektet, og fikk god støtte fra Sparebankstiftelsen og Viken fylkeskommune. Vi inviterte avisa til Jellhaug for å markere at arbeidet med lyset var fullført. Ole Roald Amundsen, Else Andersen Guldahl fra Sparebankstiftelsen og fylkeskonservator Morten Hanisch var til stede, i tillegg til styret. Vi fikk vist fram stedet og fikk fin omtale i avisa. Bildene fra lyssettingen har vært brukt i flere sammenhenger.

Berg bygdetun

Vi hadde tre dugnadsdager på Berg bygdetun i 2024. Låven forfaller, men vi har sørget for å stabilisere endeveggene. En lørdag i mai inviterte vi medlemmene til å være med å ordne ute og inne. Mye av vegetasjonen ble ryddet med motorsager, krattknuser og gressklipper. Vi leide lift og ordnet tak og takrenner, tjæret smia og reparerte vindu. Helgerødstua fikk nypussa vinduer. Saugbrugssekstetten stilte opp med overraskelseskonsert i pausa, med pølse i lompe som betaling. På høsten har Turid og Tor Sørbrøden og Ragnhild fra styret vaska, lufta og støvsugd 1. etasje i Helgerødstua. Tekstiler og ryer er vaska og rensa. Turid har sydd nytt trekk til vogga. Det er mer å gjøre både ute og inne, så vi tar en ny medlemsdugnad i 2025.

Styret har også vært på omvisning på Folkenborg museum i Mysen som inspirasjon til vårt arbeid med Berg bygdetun. Et flott anlegg, men også en øyeåpner for oss over hvor mye arbeid som kreves når Østfoldmuseene eller andre eksterne ikke er med på laget. Vi plukka opp et konkret tips som vi også ønsker å få på plass på Berg bygdetun: Et infoskilt ved hver bygning, med QR-kode for mer informasjon.

Styret brukte i 2024 mye tid på å få orden på tilsynelatende uavklarte eierforhold på stedet, og nå har Halden kommune endelig vedkjent seg eierskapet ikke bare til grunnen, men også til bygningene (unntatt smia, som er vår). Kommunen har imidlertid gjort det klart at de ikke har noen ressurser til å gjøre noe med bygningene, utover at 25.000 kroner ligger inne som faste midler til BRA historielag øremerket Berg bygdetun. Østfoldmuseene har også sagt at de heller ikke vil ha noe engasjement for stedet framover.

En sak som hele tiden har stått i fokus er låven. Den trengs å utbedres slik den er nå. Vi forstod det slik etter en befaring at dette måtte gjøres på gamlemåten, med spesielle krav til bruk av verktøy og gamle teknikker. Det ville i så fall bli veldig kostbart. Dette har også vært en sperre for at vi kunne påta oss bruksrett til stedet, siden dette også medfører ansvaret for bygningene. Nå er det imidlertid avklart at verken kommunen eller Østfoldmuseene stiller slike krav. For deres del kan vi rive låven og ev. sette opp en replika eller et annet bygg, hvis det er det vi ønsker. Det åpner i alle fall opp for nye perspektiver for oss dersom vi ender opp med å ta ansvar for stedet.

Halden historiske Samlinger vil gå igjennom gjenstandene i bygningene, og dersom noe er spesielt bevaringsverdig, kan dette flyttes til magasinet i Spinneriet og erstattes med kopier. Det betyr at verdifulle gjenstander sikres mot brann, skader eller tyveri.

Halden kommune har lagt fram forslag til en bruksrettkontrakt, der historielaget står som bruker og utvikler av stedet. Fra før har vi hentet inn anbud og tegninger til et servicebygg med toaletter, som vi ser på som helt nødvendig hvis stedet skal være brukelig til større arrangementer.

Berg bygdetun er et komplett bygdetun, det eneste i sitt slag i vårt område, og som styret mener det er vel verdt å ikke la forfalle, men heller ta vare på og videreutvikle til historieformidling for nye generasjoner. Spørsmålet er hvilken rolle BRA historielag skal spille i den forbindelse. Vi ser fram til årsmøtets innspill til dette.

Bryggerhuset

Historielaget disponerer bryggerhuset ved Rokke skole, mot nødvendig vedlikehold. I 2024 fikk vi vaska huset utvendig. Tilbygget ble grunna av husgruppa, som har bestått av Trygve Simensen, Rolf Myhre Nilsen og Leif Vegelbo. Det har blitt hentet inn anbud fra flere aktører med mål om å få malt hele huset i 2024, men de som var aktuelle skulle ha en såpass høy pris at styret heller satser på å kalle inn medlemmene til en maledugnad i 2025.

Innvendig har vi startet registreringen av eiendelene våre, og da ser man fort at det trengs en opprydding i skuffer og skap også. Trygve har hatt jevnlig tilsyn med huset og lagt ut musegift. Rokke salongskytterlag hadde en fin samling av pokaler, som var stuet bort i en kjeller. Disse er nå pusset og satt inn i et glasskap i bryggerhuset. Huset har ellers vært benyttet til våre styremøter og kontor til fotogruppa, redaksjonskomiteen og husmannsplassgruppa. Trygve har hatt bakekurs, og huset ble brukt som kafé under julemarkedet. Det er mulig å leie bryggerhuset for alle med behov for et lite møtelokale.

Medlemmer pr. 1.2.2025:

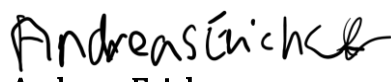
Antall enkeltmedlemmer:	95 (100 i fjor)
Antall familiemedlemmer:	85 (92 i fjor)
Antall æresmedlemmer:	2 (2 i fjor)
Totalt:	182 (194 i fjor)

Styret retter en stor takk til alle som har stilt seg til disposisjon ved våre arrangementer og til annen engasjement for laget i 2024!

Ragnhild Løberg Stordahl
leder

Egil Brekke
nestleder

Bjørn Brevig
kasserer

Andreas Erichsen
sekretær

Yngvar Holt
styremedlem

Laila Torp
styremedlem